

початку лекції; залучення студентів до обговорення проблеми, прийняття спільних рішень.

Ще одним ефективним засобом активізації процесу навчання може бути застосування в лекціях проблемного характеру не загальних аксіом підручника, а результати власних наукових досліджень викладача чи залучення до обговорення проблемних питань, які розглядались на засіданні студентських наукових гуртків, чи навпаки більш детальне дослідження проблемних лекційних питань студентами в наукових гуртках чи їх більш детальний розгляд на студентських наукових конференціях.

Для більш повного і детального осмислення і опрацювання проблемних питань, такі питання повинні бути включені до переліку контрольних питань підсумкового контролю знань студентів і до екзаменаційних білетів, що в свою чергу вирішить суттєве питання — запобігання списуванню на іспитах, і надасть можливість для самостійного і творчого підходу до виконання екзаменаційної роботи.

Окремої уваги заслуговує проведення проблемних лекцій на заочній формі навчання. Відведення ліміту лекційних годин на заочній формі навчання на дає можливості освітити всі проблемні питання в повному обсязі, тому ці питання можна виносити на самостійне опрацювання і частково застосовувати їх в модульному контролі, написанні рефератів за проблемними питаннями, з обов'язковим захистом у викладача.

Застосування проблемних питань сприяють набуття студентами здатності самостійно мислити, сприяти виробленню навичок викладання власної думки, ефективності сприйняття навчального матеріалу, забезпечення зв'язку теорії з практикою.

І. В. Мордас, асист.,
кафедра історії економічних учень і економічної історії

ВИСВІТЛЕННЯ ВНЕСКУ ВЧЕНИХ КИЇВСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (ПЕРША ТРЕТИНА XX ст.) В КУРСІ «ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ»

Кінець XIX — початок XX ст. увійшов в історію України як період бурхливого економічного розвитку. В цей час завершується процес формування світового господарства, створюється система міжнародного поділу праці, складовою частиною якої стала й Україна. Виникнення капіталістичних відносин та швидкий

розвиток економіки сприяли зростанню потреби в кваліфікованих спеціалістах для роботи в різних галузях народного господарства. Так, на початку ХХ ст. виникла об'єктивна необхідність у створенні вищого економічного навчального закладу (тоді Київський комерційний інститут) для підготовки таких спеціалістів у самій країні.

Сьогодні Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана є провідним економічним закладом України. Як і кожний вищий навчальний заклад, він творив свою історію, пройшовши шлях від Вищих комерційних курсів (4 лютого 1906 р.) до Київського національного економічного університету (27 лютого 1997 р.).

В університеті сформувалися наукові школи та напрями, які плідно співпрацювали з ученими НАН України та економічних інститутів різних країн світу. Тут склалася широко відома у світі статистична школа, проводилися важливі демографічні та фінансові дослідження.

Вчені університету зробили значний внесок у розвиток не лише вітчизняної, а й світової економічної науки. Серед таких діячів слід виокремити такі імена як К. Г. Воблий, М. В. Довнар-Запольський, П. Л. Кованько, Р. М. Орженцький, М. В. Птуха, О. О. Русов, Є. Є. Слуцький та Л. М. Яснопольський.

На особливу увагу заслуговує постать видатного історика, етнографа, фольклориста та архівознавця М. В. Довнар-Запольського, який був засновником і першим ректором інституту (до 1917 р.). Він намагався побудувати вищу економічну освіту так, щоб максимально поєднати фундаментальності економічної освіти з практичною спрямованістю навчання. Крім організаційної роботи, М. В. Довнар-Запольський читав курс історії російського народного господарства та проводив науково-дослідну роботу з аграрних питань та в області економічної історії.

В 1908 р. в інститут запросили на посаду викладача статистики як найкращого спеціаліста в цій галузі відомого українського економіста-статистика, вченого та громадського діяча О. О. Русова. Він викладав загальний та спеціальні курси зі статистики, був членом Ради і Навчального комітету інституту.

В період бурхливих революційних подій, у грудні 1917 р. ректором Київського комерційного інституту було обрано К. Г. Воблого, який з 1908 р. працював на посаді декана комерційного відділення інституту. Важливим внеском К. Г. Воблого в історію Київського національного економічного університету була його науково-педагогічна діяльність — авторські підручники та курси

лекцій зі статистики, основ економіки страхування, економічної географії та політичної економії, які були фундаментальними в системі економічної освіти.

Заслугою всесвітньо відомого економіста, статистика та математика Є. Є. Слуцького, який працював в інституті з 1913 по 1926 р., було застосування математичних методів до аналізу економічних явищ та процесів. Серед навчальних дисциплін, які він читав в інституті, слід виділити статистику, теоретичну економію, політичну економію, історію економічних учень, теорію ймовірностей та вищу математику.

Не можна обійти увагою науково-педагогічну діяльність академіка Р. М. Орженцького, який працював в інституті з кінця 1919 р., коли його було обрано штатним професором по кафедрі політичної економії. Його наукові інтереси були спрямовані на дослідження питань методології політичної економії та проблеми теорії цінності. Вчений розвивав суб'єктивно-психологічний напрям в економічній теорії та підтримував ідеї та погляди представників Австрійської школи граничної корисності.

Відомим ученим в історії економічної думки є П. Л. Кованько, який в 1914 р. був затверджений на посаді професора інституту по кафедрі фінансового права (відділ місцевих фінансів). Його наукові дослідження були спрямовані на розробку питань економіки промисловості та фінансів.

Починаючи з 30 липня 1919 р. по 1931 р. на посаді професора кафедри статистики працював М. В. Птуха. Він читав курси з історії статистики і демографію та брав активну участь у розробці навчальних програм та планів з цих дисциплін. Наукові праці М. В. Птухи із загальної теорії і історії статистики, теоретичної та прикладної географії збагатили не лише вітчизняну, а й світову економічну науку.

Беручи до уваги все вищесказане, доцільно було б включити до інтегрованого курсу «Історія економіки та економічної думки», який читатиметься з 1 вересня 2006 р., розгляд теми «Внесок учених Київського економічного університету у розвиток економічної науки в Україні (перша третина XX століття)».

Дана тема набуває особливого значення та актуальності саме сьогодні. Адже у 2006 р. університету виповнюється 100 років від дня заснування і дуже важливо проаналізувати внесок учених університету у розвиток української економічної науки. Знання історичної ретроспективи та закономірностей розвитку науки в КНЕУ за такий тривалий період дасть змогу опанувати досягненнями вчених не лише вітчизняної економічної науки, а й світової в цілому.

Головну увагу, на нашу думку, слід приділити періоду, який охоплює першу третину ХХ ст., виходячи з того, що саме в цей період в Київському економічному університеті працювали найбільш відомі економісти, які збагатили вітчизняну та світову економічну науку (К. Г. Воблий, Р. М. Орженцький, Є. Є. Слуцький) та були сформовані важливі напрями економічних досліджень (статистична, демографічна та фінансова школи, маржиналізм).

Майже повна відсутність цілісних систематичних досліджень університетської науки, а саме в одному з найстаріших економічних закладів України КНЕУ, ускладнює вивчення даної теми. Тому ми вважаємо, що дана тема сприятиме активізації навчально-пізнавальної та самостійно-пошукової діяльності студентів, що дасть їм змогу провести власні дослідження на основі архівного матеріалу, статей в періодичних виданнях КНЕУ, спогадів сучасників та сформулювати власне бачення даної теми.

Враховуючи все вищезазначене, розгляд теми необхідно побудувати за такими основними напрямками:

- проаналізувати економічні погляди вчених Київського економічного університету першої третини ХХ ст.;

- висвітлити головні наукові школи та напрями, які склалися в університеті;

- з'ясувати значення теоретичних економічних напрацювань учених економічного університету для розвитку вітчизняної та світової економічної науки.

Аналіз досвіду минулих років дасть змогу показати важливість тих економічних досліджень, які свого часу стали фундаментом для подальшого розвитку економічних знань і формування їх у такому вигляді, якими вони представлені сьогодні.

*А. М. Олійніченко, канд. істор. наук, доц.,
кафедра політичної історії*

АДАПТАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ ДО АКАДЕМІЧНО ОРІЄНТОВАНИХ ПРОГРАМ ЄВРОПЕЙСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ — ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ

Нові теоретико-методологічні підходи, зближення пострадянської та класичної європейської вузівських систем диктують світові тенденції розвитку. Україні потрібні спеціалісти нової генерації, які зможуть вчитися і працювати за правилами міжнародної